Obec Kaľava

Komunitný plán sociálnych služieb 2026-2031

OBSAH

ÚVOD ... 2
1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA ... 3
1.1 Komunitné plánovanie ... 3
1.2 Účastníci komunitného plánovania ... 3
1.3 Výhody, princípy a podstata komunitného plánovania ... 3
1.4 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb ... 4
1.5 Komunitný plán sociálnych služieb ... 6
1.6 Národné priority rozvoja sociálnych služieb 2021 -2030 ... 6
1.7 Druhy a formy sociálnych služieb ... 7
1.8 Vzťah komunitného plánu k nadradeným dokumentom ... 8
2. DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA ... 9
2.1 Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva ... 9
2.2 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku ... 12
2.3 Konfesionálna a národnostná štruktúra obyvateľstva ... 15
2.4 Nezamestnanosť ... 15
2.5 Školstvo a zdravotníctvo ... 18
3. SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI ... 19
3.1 Verejní poskytovatelia sociálnych služieb ... 19
3.2 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb ... 20
3.3 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb ... 21
4. STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB ... 22
4.1 Ciele, priority a opatrenia ... 23
5. IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU ... 28
5.1 Harmonogram realizácie opatrení ... 28
5.2 Realizačné podmienky ... 30
5.3 Monitoring plnenia a spôsob vyhodnocovania komunitného plánu ... 35
ZÁVER ... 36
TABUĽKY A GRAFY ... 37
ZDROJ ... 37
ZOZNAM SKRATIEK ... 37

ÚVOD

Oblasť sociálnej politiky významne ovplyvnil proces decentralizácie a reformy verejnej správy, čo sa prejavilo prechodom rozsiahlych kompetencií na miestnu samosprávu. Mestá a obce sa tak stali významným realizátorom sociálnej politiky a od miestnej samosprávy v súčasnosti vo veľkej miere závisí rozsah, podmienky a v neposlednom rade kvalita poskytovaných sociálnych služieb. Sociálne služby sú teda súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudsko-právny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov.

Komunitný plán sociálnych služieb je vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona o sociálnych službách a tiež s ohľadom na národné priority rozvoja sociálnych služieb, berúc do úvahy miestne podmienky, potreby a špecifiká. Jeho základnou ideou je komunitný rozvoj, skvalitnenie a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb, resp. doplnenie chýbajúcich sociálnych služieb na základe požiadaviek a záujmu občanov obce.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Kaľava na roky 2026 – 2031

bol schválený obecným zastupiteľstvom

dňa 27.03.2026

uznesením č. 140/2026.

1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1 Komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie sociálnych služieb možno považovať za metódu, prostredníctvom ktorej je možné plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb.

1.2 Účastníci komunitného plánovania

Účastníkmi komunitného plánovania sú:

➢ **Zadávatelia sociálnych služieb** -subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú ich a organizujú. Na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje.

➢ **Poskytovatelia sociálnych služieb** -subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom- „*verejný poskytovateľ sociálnej služby*“ alebo ďalšia právnická osoba a fyzická osoba – „*neverejný poskytovateľ sociálnej služby*“.

➢ **Prijímatelia sociálnych služieb** –sú fyzické osoby, užívatelia sociálnych služieb, ktorí sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii. Tá môže spôsobovať ohrozenie sociálnym vylúčením, obmedzenie schopnosti začleniť sa do spoločnosti a samostatne riešiť svoje problémy. Do nepriaznivej životnej situácie sa pritom jednotlivec môže dostať z rôznych dôvodov – v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu, krízových životných situácií, spôsobu života, trestnej činnosti a pod. Zapojením prijímateľov sociálnych služieb do komunitného plánovania sa získavajú informácie o ich potrebách, na ktoré treba reagovať a o súčasnej kvalite a dostupnosti poskytovaných sociálnych služieb.

Do procesu komunitného plánovania sa môže zapojiť aj široká **verejnosť**. Občania majú možnosť do určitej miery podieľať sa a ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb. Proces komunitného plánovania je založený na demokratických princípoch, umožňuje zapájať sa do diania v obci a vyjadriť tak názor na danú problematiku.

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je pripraviť strategický dokument, ktorý za účasti zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a verejnosti umožní v strednodobom časovom horizonte efektívnejšie rozvíjať sociálne služby.

1.3 Výhody, princípy a podstata komunitného plánovania

Hlavnou výhodou komunitného plánovania je skutočnosť, že sú doňho zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, prijímatelia). To nielenže napomáha zvyšovať kvalitu plánovania a poskytovania sociálnych služieb, ale taktiež výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, a to nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania. Komunitný plán sociálnych služieb ako výsledok komunitného plánovania zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

Najdôležitejšie **princípy komunitného** plánovania sú:

- **princíp triády**, predstavujúci spoluprácu zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a rovnako princíp dohody, ktorý je charakterizovaný výsledným plánom,
- **princíp rovnosti**, ktorý zaručuje každému právo zaujímať sa o veci verejné; každý občan má právo slobodne sa vyjadriť a zároveň nikto nesmie byť vylúčený a diskriminovaný,
- **princíp skutočných potrieb**, čo charakterizuje analýza popisujúca stav služieb,
- **princíp kompetencie účastníkov**, ktorý kladie dôraz na profesionalitu a zodpovednosť.

Podstatou komunitného plánovania je teda zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú alebo sa ich v budúcnosti týkať môžu, do otvoreného dialógu o podobe sociálnych služieb. Základným pilierom plánovania je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení. Zásadný význam v procese plánovania má preto poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávateľov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomné prepojenie a spolupráca.

1.4 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

Sociálne služby sa poskytujú v súlade so **zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky, postupy a formy poskytovania sociálnych služieb ako aj povinnosti poskytovateľov. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu, že:

- osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- je ohrozený jej vývoj v dôsledku jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku,
- osoba je ťažko zdravotne postihnutá alebo má nepriaznivý zdravotný stav,
- osoba dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- osoba vykonáva opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- osoba je ohrozená správaním iných fyzických osôb alebo sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,
- osoba zotrváva v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- stratila bývanie alebo je ohrozená stratou bývania.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

- **sociálne služby krízovej intervencie** (terénna sociálna služba krízovej intervencie; poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach – nocľaháreň, útulok, domov na polceste, nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, komunitné centrum, zariadenie núdzového bývania; nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu),
- **sociálne služby na podporu rodiny s deťmi** (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života, služba na podporu

zosúlaďovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, služba včasnej intervencie),

- **sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku** (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie denný stacionár, domáca opatrovateľská služba prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie tlmočníckej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),zariadenie, denný stacionár, domáca opatrovateľská služba,
- **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií** (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
- **podporné služby** (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, podpora samostatného bývania, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

Zákon o sociálnych službách v § 80 upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepčnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:

- sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľaháreň, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
- nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
- opatrovateľskej služby,
- prepravnej služby,
- odľahčovacej služby,
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- terénnej sociálnej služby krízovej intervencie

a zriaďovať a zakladať nasledovné zariadenia sociálnych služieb:

- nocľaháreň,
- nízkoprahové denné centrum,
- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- denný stacionár.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.
Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

1.5 Komunitný plán sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) je strategický dokument, ktorý analyzuje stav poskytovaných sociálnych služieb na území obce, hodnotí potreby a požiadavky jej obyvateľov a navrhuje budúci rozvoj v oblasti sociálnych služieb na stanovené obdobie. Dokument je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a prijímateľmi sociálnych služieb. Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj možnosti finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite. Najdôležitejšie **ciele komunitného plánu** sú:

- zistiť potreby a požiadavky prijímateľov sociálnych služieb,
- zistiť plány a predstavy poskytovateľov sociálnych služieb,
- koordinovať ponuku a dopyt v sociálnych službách,
- vytvoriť kompromis medzi predstavami, požiadavkami, možnosťami a dostupnými zdrojmi,
- zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb,
- stanoviť priority pre budúci rozvoj sociálnych služieb.
-

1.6 Národné priority rozvoja sociálnych služieb 2021 -2030

Národné priority rozvoja sociálnych služieb (NPRSS) v zmysle zákona o sociálnych službách vypracúva a zverejňuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 vydalo ministerstvo v marci 2021. Cieľom a účelom NPRSS je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít.
Účelom dokumentu pod názvom Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. V súlade s tým sú najskôr definované predpoklady pre rozvoj a následne samotné národné priority, vďaka ktorým by sa mal rozvoj reálne dosiahnuť. Národné priority sú vymedzené tak, aby boli harmonizovateľné so súvisiacimi legislatívnymi zámermi a iniciatívami vlády SR v referenčnom období (NPRSS 2021 – 2030).

Predpoklady pre rozvoj sociálnych služieb:

Pre zabezpečenie podmienok rozvojovej trajektórie sociálnych služieb pre obdobie rokov 2021 – 2030 bude nevyhnutné naplniť nasledovné predpoklady, ktoré predstavujú pre napĺňanie NPRSS nevyhnutné vstupy:

A. Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike
B. Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb
C. Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunít.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb:

Slovenská republika si v kontexte rozvoja sociálnych služieb v období 2021 – 2030 zadefinovala
nasledovné **národné priority**:

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb
NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti
NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby
NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.

1.7 Druhy a formy sociálnych služieb

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách vymedzuje (§12) tieto **druhy sociálnych služieb:**

a) **Sociálne služby krízovej intervencie**
1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
2.1. nízkoprahové denné centrum,
2.2. integračné centrum,
2.3. komunitné centrum,
2.4. nocľaháreň,
2.5. útulok,
2.6. domov na polceste,
2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

b) **Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi**
1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie.

c) **Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku**

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,

1.1. zariadenie podporovaného bývania,
1.2. zariadenie pre seniorov,
1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
1.4. rehabilitačné stredisko,
1.5. domov sociálnych služieb,
1.6. špecializované zariadenie,
1.7. denný stacionár,

2. domáca opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnícka služba,
6. sprostredkovanie tlmočníckej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok.

d) **Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií**

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

e) **Podporné služby**

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách vymedzuje (§13) tieto **formy sociálnych služieb**:

➢ **Ambulantná forma** – poskytuje sa fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby,
➢ **Terénna forma** – poskytuje sa fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí,
➢ **Pobytová forma** v zariadení – poskytuje sa, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba,
➢ **Iná forma** –poskytuje sa najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

1.8 Vzťah komunitného plánu k nadradeným dokumentom

Komunitný plán sociálnych služieb sa v zmysle § 83 ods. 2 zákona o sociálnych službách vypracúva na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb. V súčasnom období sú platné **Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030**, v ktorých sú zadefinované 4 národné priority na nasledovné obdobie (pozri kap. 1.6). Kľúčovú úlohu v otázke systémového riešenia „fungovania“ sociálnych služieb na území Slovenskej republiky má predovšetkým štát, a to najmä prostredníctvom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a zákonodarného zboru (realizácia potrebných štrukturálnych zmien v oblasti sociálnych služieb, nastavenie legislatívy, spôsobu a podmienok financovania sociálnych služieb, povinností, zodpovedností a pod.). Samozrejme, v súčinnosti s participujúcimi subjektmi, medzi ktoré patria aj obce a mestá.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Kaľava svojou štruktúrou, analýzami a zadefinovanou stratégiou nadväzuje najmä na Národnú prioritu 1 (Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb) a Národnú prioritu 4 (Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb). Pri koncipovaní tohto KPSS boli využité výsledky realizovaných analýz, ktoré zohľadňujú miestne špecifiká a potreby obyvateľov v oblasti sociálnych služieb. Na základe týchto zistení dokument definuje priority rozvoja služieb, ako aj personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

2. DEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNA ANALÝZA

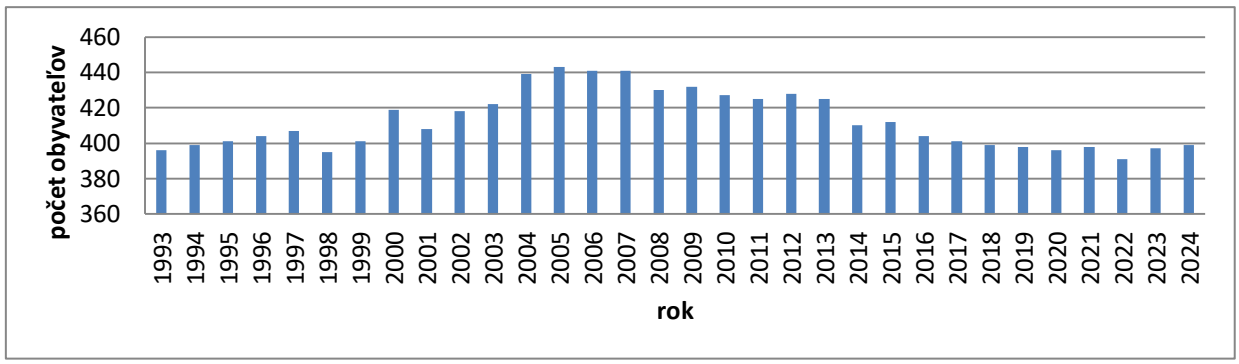
Sociálne služby predstavujú jednu z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii a sú alebo v budúcnosti môžu byť pre mnohých dôležitou oporou sociálneho začlenenia občanov a uspokojovania sociálnych potrieb. Dostupnosť sociálnych služieb (či už z hľadiska geografického alebo z hľadiska ich variability) do značnej miery závisí od rôznorodosti ich poskytovateľov, a preto je veľmi dôležité pri ich plánovaní vychádzať najmä z porovnania existujúcej ponuky sociálnych služieb so zistenými potrebami prijímateľov. Pre správne určenie potrieb poskytovania sociálnych služieb je tak potrebné poznať sociálne a demografické východiská.

2.1 Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Analýza demografického vývoja obce Kaľava v sledovanom období odhaľuje dôležité vývojové fázy, ktoré majú priamy vplyv na sociálnu a ekonomickú stabilitu obce. Až do roku **2005** obec zaznamenávala postupný nárast počtu obyvateľov, kedy dosiahla svoje historické maximum **443 osôb**. Tento rok možno z pohľadu demografie považovať za zlomový bod, po ktorom sa rastový trend vyčerpal a nastúpila fáza mierneho, ale kontinuálneho poklesu. Dlhodobý klesajúci trend kulminoval v roku **2022**, kedy počet obyvateľov klesol na úroveň **391**, čo predstavuje celkový úbytok približne 12 % populácie od spomínaného maxima. Tento vývoj je pravdepodobne výsledkom kombinácie prirodzeného úbytku (prevaha zomretých nad narodenými) a migračného salda.

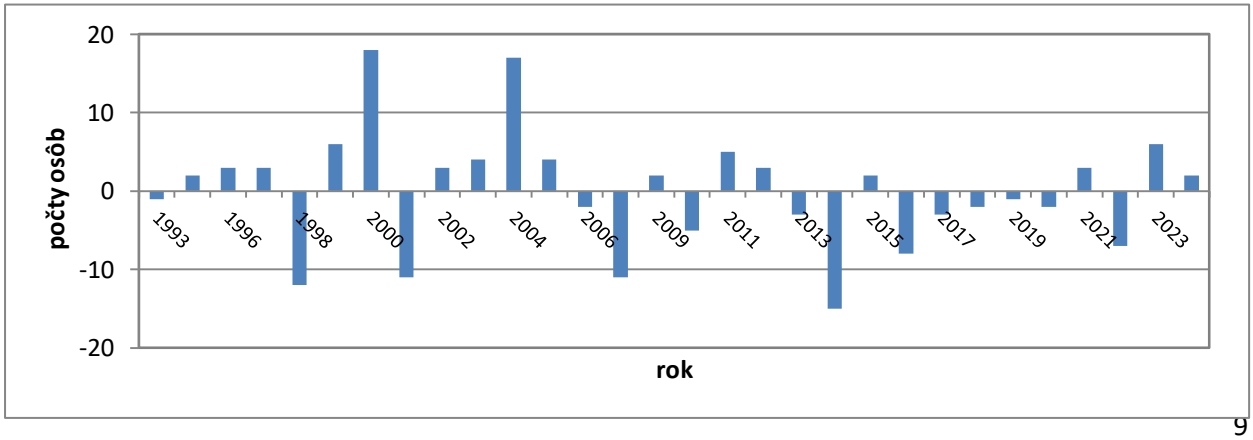
Pozitívnym signálom je však vývoj v posledných rokoch, kde je v grafe č. 1 viditeľné mierne kolísanie s náznakom postupnej **stabilizácie populácie**. Tieto medziročné oscilácie môžu naznačovať, že obec začína byť opäť atraktívna pre určité skupiny obyvateľstva, prípadne sa darí čiastočne brzdiť odliv rodákov. Z pohľadu plánovania sociálneho rozvoja je nevyhnutné na tento stav reagovať opatreniami, ktoré podporia mladé rodiny a zlepšia kvalitu života seniorov, aby sa súčasná stabilizácia preklopila do opätovného, hoci mierneho, rastu.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Kaľava

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

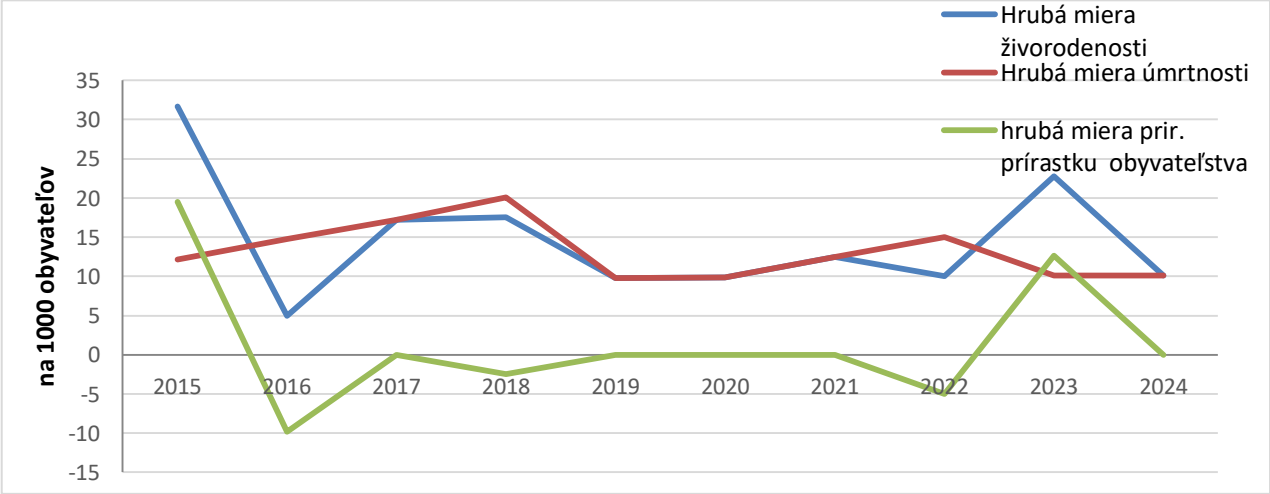
Graf 2: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V grafe č. 3 je znázornený prirodzený pohyb obyvateľstva v obci Kaľava v rokoch 2015 až 2024 prostredníctvom hrubých mier živorodosti, úmrtnosti a prírastku. Vývoj pôrodnosti bol v tomto období značne kolísavý, pričom po prudkom prepade v roku 2016 nasledoval opätovný nárast s vrcholom v roku 2023. Úmrtnosť vykazovala stabilnejší priebeh s mierne stúpajúcou tendenciou, ktorá kulminovala v roku 2018, kedy miera úmrtnosti prevýšila mieru pôrodnosti. V dôsledku týchto faktorov sa prirodzený prírastok pohyboval prevažne v záporných hodnotách alebo na nulovej úrovni, čo signalizuje prirodzený úbytok obyvateľov vo väčšine sledovaných rokov. Pozitívny obrat nastal až v roku 2023, kedy vysoká miera živorodosti vytlačila prirodzený prírastok do výrazne kladných čísiel.

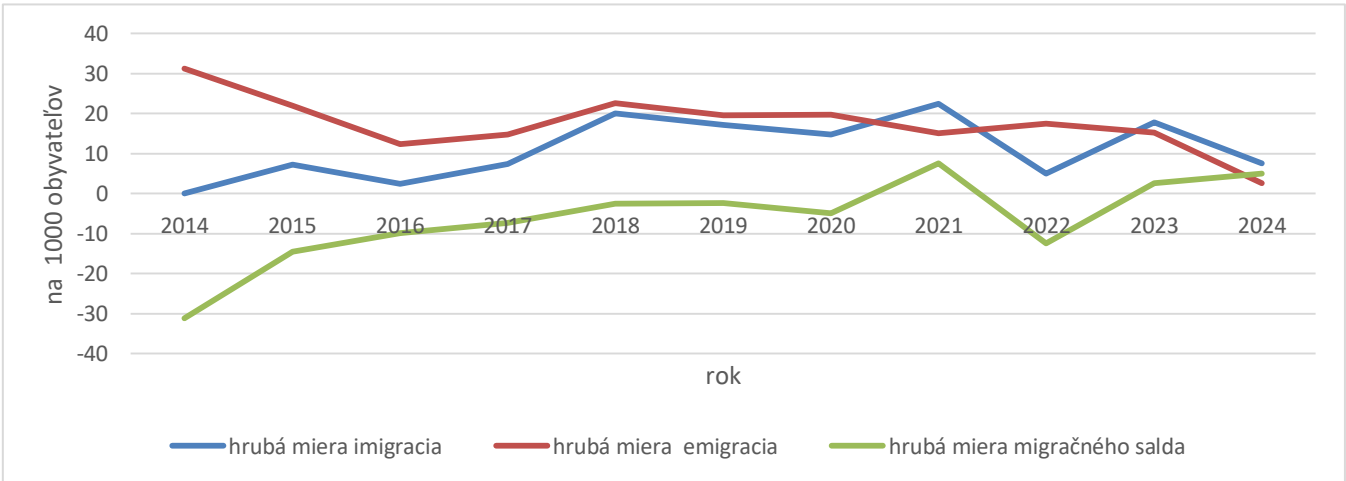
Graf 3: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 1993-2024

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Migračný pohyb obyvateľstva (graf č. 4) v obci v rokoch 2014 až 2024 odhaľuje premenlivú dynamiku sťahovania. V úvode sledovaného obdobia obec čelila vysokej miere emigrácie, ktorá v kombinácii s nulovou imigráciou spôsobila v roku 2014 hlboký migračný prepad. V nasledujúcich rokoch sa miera odťahovania postupne stabilizovala a miera prisťahovania začala rásť, čo viedlo k postupnému znižovaniu záporného migračného salda. Kľúčový zlom nastal v rokoch 2021, 2023 a 2024, kedy počet prisťahovaných obyvateľov prevýšil počet odchádzajúcich, vďaka čomu sa obec dostala do kladných migračných hodnôt. Celkový trend tak naznačuje postupný prechod od výrazného migračného úbytku k miernemu nárastu počtu obyvateľov prostredníctvom migrácie v posledných rokoch.

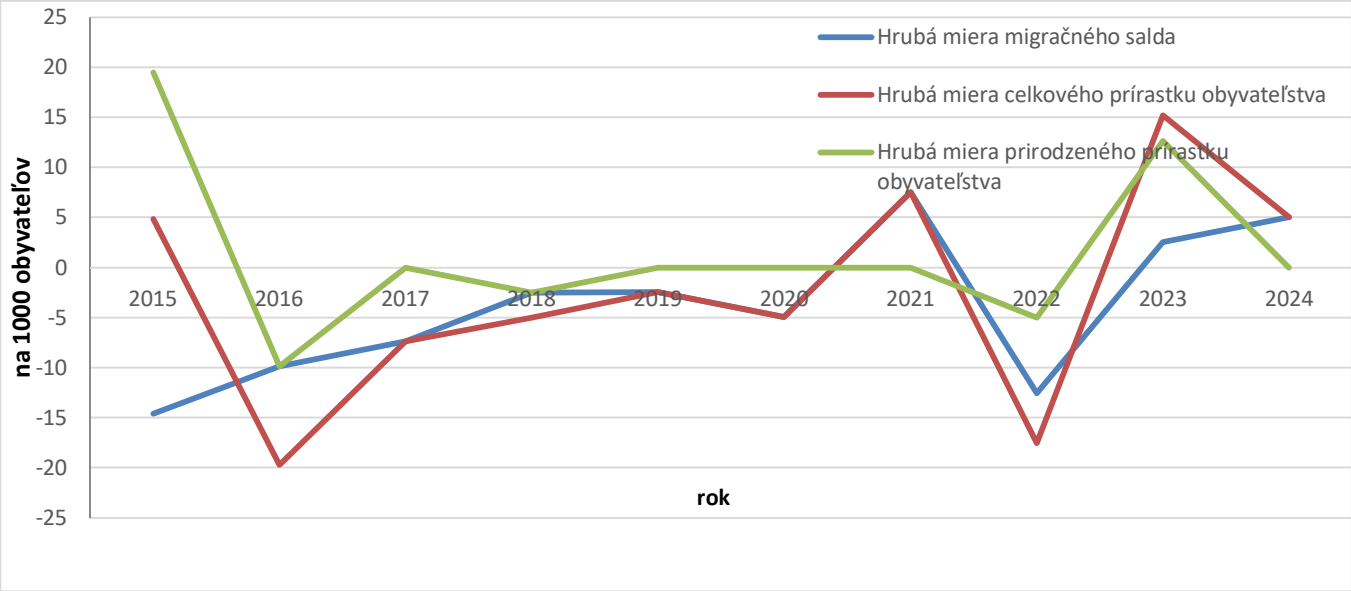
Graf 4: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Graf 5 poskytuje syntetický pohľad na demografický vývoj obce Kaľava v rokoch 2015 – 2024 spojením prirodzeného a migračného pohybu do celkového prírastku. Z priebehu kriviek je zrejmé, že celkový prírastok bol počas väčšiny sledovaného obdobia v záporných číslach, čo bolo spôsobené najmä nepriaznivým migračným saldom a občasným prirodzeným úbytkom. Najkritickejšie roky pre obec boli 2016 a 2022, kedy sa negatívny vplyv migrácie a prirodzeného pohybu sčítal, čo viedlo k najvýraznejšiemu celkovému úbytku obyvateľov. Rok 2021 predstavuje zaujímavú anomáliu, kedy kladné migračné saldo dokázalo plne vykompenzovať nulový prirodzený prírastok a vytiahnuť celkovú bilanciu do plusu. Záver obdobia (roky 2023 – 2024) naznačuje pozitívny trend stabilizácie, kedy kombinácia oživenia pôrodnosti a migračného zisku viedla k opätovnému rastu celkového počtu obyvateľov obce.

Graf 5: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Kaľava za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období znížil o 13 (z 412 v roku 2015 na 399 v roku 2024). Tento vývoj naznačuje, že hoci je obec momentálne v štádiu mierneho zotavenia, predchádzajúce dlhé obdobie úbytku a starnutia populácie (vyššia úmrtnosť v niektorých rokoch) bude klásť zvýšené nároky na plánovanie variability sociálnych služieb, aby zodpovedali potrebám stabilizujúcej sa, no v minulosti oslabenej komunity.

Tabuľka 1: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva k 31.12 daného roka.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet obyvateľov	**412**	**404**	**401**	**399**	**398**	**396**	**398**	**391**	**397**	**399**
Živo narodený	13	2	7	7	4	4	5	4	9	4
Zomrelý	5	6	7	8	4	4	5	6	4	4
Bilancia prirodzeného pohybu	8	-4	0	-1	0	0	0	-2	5	0
Prisťahovaní	3	1	1	8	7	6	9	2	7	3
Vysťahovaní	9	5	6	9	8	8	6	7	6	1
Migračné saldo	-6	-4	-5	-1	-1	-2	3	-5	1	2
Celkový prírastok obyvateľstva	2	-8	-5	-2	-1	-2	-0	-7	4	-2
Hr. m. živorodenosti /‰/	31,63	4,92	17,19	17,54	9,80	9,87	12,5	10,02	22,78	10,10
Hr. m. úmrtnosti /‰/	12,16	14,77	17,19	20,05	9,80	9,87	12,5	15,03	10,12	10,10
Hr.m. prirodzeného prírastku/‰/	19,46	-9,85	0	-2,50	0	0	0	-5,01	12,65	0
Hr. m. imigrácie/‰/	7,29	2,46	7,37	20,05	17,2	14,82	22,5	5,01	17,72	7,57
Hr. m. emigrácie/‰/	21,9	12,32	14,74	22,55	19,6	19,75	15	17,54	15,19	2,52
Hr. mr. migračného salda/‰/	-14,6	-9,85	-7,37	-2,50	-2,5	-4,94	7,5	-12,5	2,53	5,05
Hr. m. celkového prírastku obyvateľstva/‰/	4,86	-19,70	-7,37	-5,01	-2,45	-4,93	7,5	-17,54	15,19	5,05

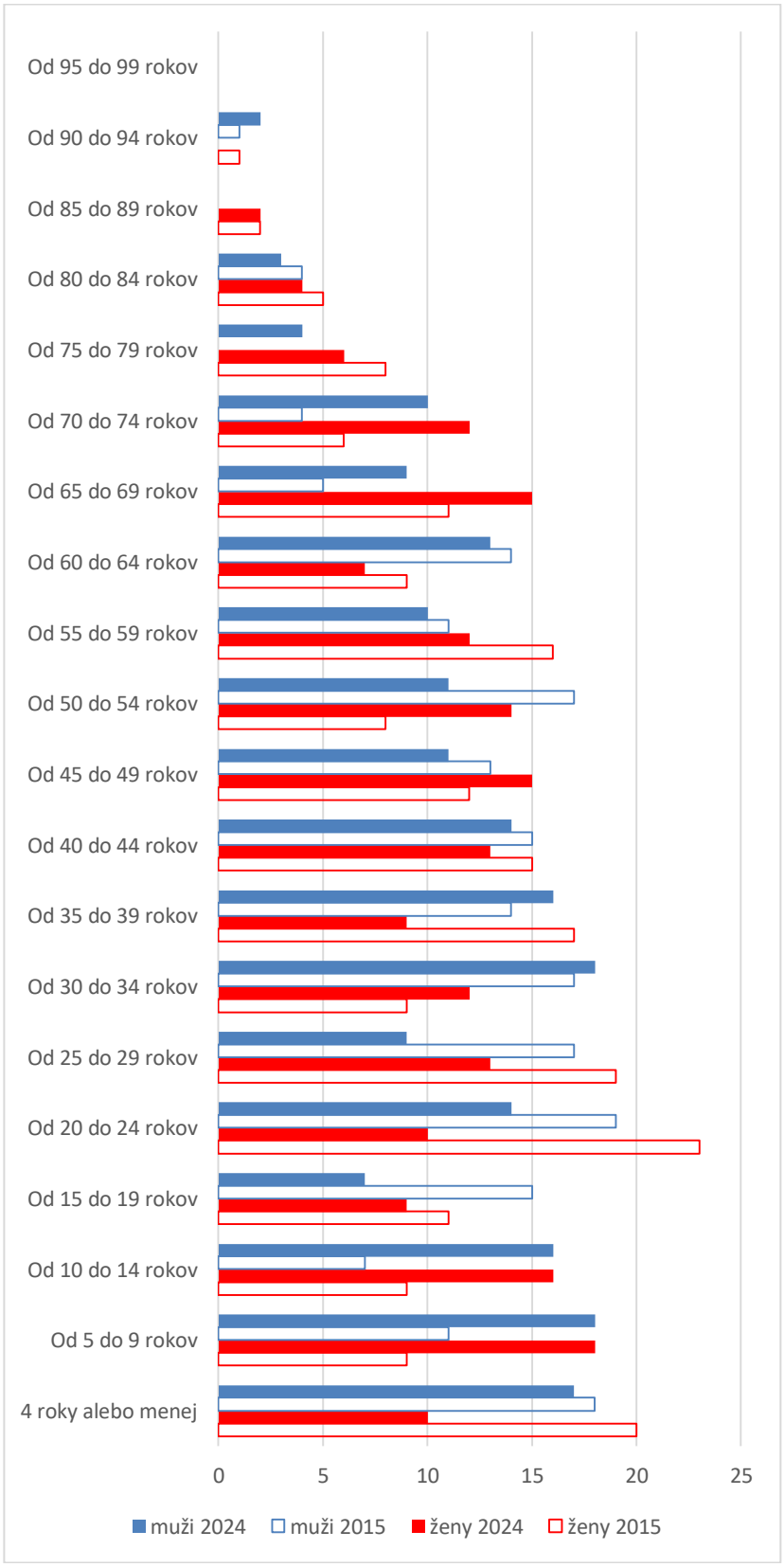
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube: http://datacube.statistics.sk/, vlastné prepočty

2.2 Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková štruktúra obyvateľstva k 31. 12. 2024 vizuálne potvrdzuje, že Kaľava je demograficky mimoriadne vitálnou obcou s vysokým podielom detí a mládeže. Grafická pyramída má stabilnú základňu, kde predproduktívna zložka tvorí až 23,61 % populácie, čo je v ostrom kontraste s celoslovenským priemerom. Produktívna časť obyvateľstva v grafe síce zaznamenala pokles na 59,4 %, no stále predstavuje najpočetnejšiu skupinu zabezpečujúcu chod obce. Horná časť grafu znázorňujúca seniorov sa postupne rozširuje, pričom počet osôb nad 65 rokov dosiahol 67 obyvateľov. Napriek tomuto nárastu index starnutia (70,53) jasne ukazuje, že v obci stále žije výrazne viac detí ako dôchodcov. Grafické rozloženie jednotlivých ročníkov neukazuje žiadne hlboké prepady, čo svedčí o vyrovnanom prirodzenom prírastku a nízkej miere odchodu mladých rodín. Celkové zobrazenie grafu tak definuje Kaľavu ako

modernú, mladú obec, ktorá sa však musí pripraviť na fakt, že jej silné stredné ročníky sa časom posunú do vyššieho veku.

Graf 6: Veková štruktúra obyvateľstva k. 31.12.2024

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vývoj demografických ukazovateľov obce Kaľava v rokoch 2015 až 2024, ktoré potvrdzujú, že obec je v porovnaní s celoslovenským priemerom výrazne mladšia. Priemerný

vek obyvateľov sa za desať rokov zvýšil len mierne, z 36,63 na 38,12 roka, čo je o štyri roky menej, než vykazuje Slovenská republika. Index starnutia v obci vzrástol na hodnotu 70,53, čo znamená, že detská zložka populácie stále početne prevyšuje tú seniorskú. Tento stav je v ostrom kontraste s celoslovenským indexom (118,9), kde už seniori tvoria dominantnú skupinu nad počtom detí. Mediánový vek 37 rokov graficky potvrdzuje vitálnosť obce, keďže polovica obyvateľov je stále v mladom produktívnom veku. Napriek celosvetovému trendu starnutia si Kaľava udržiava stabilnú demografickú kondíciu s veľmi pomalým tempom starnutia. Tieto dáta jasne definujú obec ako perspektívne územie s mladým ľudským potenciálom, ktoré si vyžaduje špecifický prístup v plánovaní služieb.

Tabuľka 2: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva

Ukazovateľ	Územie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Priemerný vek (rok)	Kaľava	36,63	37,26	37,05	37,37	37,72	38,08	37,69	38,04	37,95	38,12
	SR	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62	41,91	42,21
Mediánový vek (rok)	Kaľava	35,3	35,8	35,4	36,1	36,8	37,3	36,6	37,3	37,2	37
	SR	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8	42,2	42,6	43,0
Index starnutia	Kaľava	63,51	66,67	64,47	62,67	68	69,33	69,32	72,73	71,26	70,53
	SR	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3	111,0	114,8	118,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Táto časť tabuľky zachytáva zásadné zmeny v zložení obyvateľstva obce Kaľava v období rokov 2015 až 2024. Najvýraznejším pozitívom je rast predproduktívnej zložky (deti do 14 rokov), ktorej podiel stúpol z 17,96 % na 23,61 %, čím obec výrazne prevyšuje celoslovenský priemer (15,8 %). Naopak, produktívna zložka obyvateľstva zaznamenala pokles o viac ako 11 percentuálnych bodov na úroveň 59,4 %, čo naznačuje starnutie generácie, ktorá bola v minulosti ekonomicky najaktívnejšia. Poproduktívna zložka (seniori nad 65 rokov) sa v absolútnych číslach zvýšila zo 47 na 67 osôb, čo odráža celospoločenský trend predlžovania života. Zaujímavým údajom je počet najmenších detí do 4 rokov, ktorý po poklese v roku 2020 opäť mierne stúpol a stabilizoval sa na čísle 27. Napriek nárastu počtu seniorov si Kaľava udržiava priaznivejší pomer generácií než zvyšok Slovenska, kde je prepad produktívneho veku a nárast poproduktívneho veku citeľnejší. Tento vývoj definuje Kaľavu ako vitálnu obec, ktorá sa však musí pripraviť na postupný tlak na sociálne služby pre starnúcich obyvateľov. Celkovo tabuľka dokumentuje zdravý demografický základ obce s vysokým potenciálom pre budúcu obnovu populácie.

Tabuľka 3: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín

Ukazo-vateľ	Územie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
4 roky alebo menej (počet)	Kaľava	38	33	33	32	30	24	27	25	26	27
65 rokov alebo viac (počet)	Kaľava	47	48	49	47	51	52	61	64	67	67
Predproduktívny vek (%)	Kaľava	17,96	17,82	18,95	18,8	18,84	18,94	22,11	22,51	23,68	23,61
	SR	15,3	14,5	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1	16,0	15,8
Produktívny vek (%)	Kaľava	70,63	70,3	68,83	69,42	68,34	67,93	62,56	61,13	59,45	59,4
	SR	70,2	69,6	68,9	68,2	67,6	67,0	66,6	66,1	65,7	65,4
Poproduktívny vek (%)	Kaľava	11,41	11,88	12,22	11,78	12,81	13,13	15,33	16,37	16,88	16,79
	SR	14,5	15,0	15,5	16,0	16,6	17,1	17,4	17,9	18,4	18,8

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

2.3 Konfesionálna a národnostná štruktúra obyvateľstva

Náboženské zloženie obce odzrkadľuje silnú kresťanskú tradíciu regiónu, pričom dominantné postavenie má Rímskokatolícka cirkev, ku ktorej sa hlási 76,46 % obyvateľov (302 osôb). Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria obyvatelia bez náboženského vyznania, ktorí predstavujú 14,68 % (58 osôb). Ostatné náboženské vyznania sú v obci zastúpené v minimálnej miere.

Tabuľka 4: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	58	14,68
Rímskokatolícka cirkev	302	76,46
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	2	0,51
Gréckokatolícka cirkev	4	1,01
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	2	0,51
Kresťanské zbory	2	0,51
dôverné	4	1,01
iné	2	0,51
nezistené	19	4,81
SPOLU	**395**	**100,00**

Zdroj: SODB 2021

Z hľadiska národnostnej príslušnosti je obyvateľstvo obce Kaľava homogénne s dominantným zastúpením **slovenskej národnosti**, ku ktorej sa hlási **87,34 %** obyvateľov (345 osôb). Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorí **rómska národnosť** s podielom **9,87 %** (39 osôb). Malá časť obyvateľstva, konkrétne **2,79 %** (11 osôb), uviedla svoju národnosť ako nezistenú. Celkový počet obyvateľov v tomto sledovanom súbore predstavuje 395 osôb.

Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	345	87,34
rómska	39	9,87
nezistená	11	2,79
SPOLU	**395**	**100,0**

Zdroj: SODB 2021

2.4 Nezamestnanosť

Základným indikátorom hospodárskej stability obce Kaľava je vývoj počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie (UoZ) a následne vypočítaná miera nezamestnanosti. Pri pohľade na časový rad rokov 2015 až 2024 možno v obci sledovať výrazné cyklické zmeny, ktoré reflektujú tak globálne ekonomické vplyvy (napr. pandémia COVID-19), ako aj lokálne špecifiká trhu práce v okrese Spišská Nová Ves.

Lokálny trend v obci Kaľava V roku 2015 obec čelila nepriaznivej situácii s počtom 45 evidovaných nezamestnaných, čo predstavovalo mieru 15,46 %. V nasledujúcich rokoch však došlo k rapídnemu poklesu, ktorý vyvrcholil v roku 2017 na historickom minime 4,00 % (iba

11 osôb). Po tomto období nastal mierny, ale súvislý nárast nezamestnanosti, ktorý kulminoval v roku 2022 na úrovni 9,66 %. Aktuálne údaje k roku 2024 naznačujú opätovnú stabilizáciu a pokles na 6,75 % (16 osôb).

Tabuľka 6: Vývoj nezamestnanosti v obci -Evidovaní uchádzači o zamestnanie

k 31.12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet UoZ	45	31	11	15	19	22	22	23	14	16
Miera nezamestnanosti (%)*	15,46	10,88	4	5,43	7,01	8,21	8,87	9,66	5,96	6,75

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj obyvateľov v produktívnom veku v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, ÚPSVR, vlastné spracovanie

Pre objektívne zhodnotenie je nevyhnutné porovnať dáta obce s okresom, vyšším uzemným celkom a Slovenskou republikou. Z tejto analýzy vyplýva, že Kaľava v poslednom sledovanom roku vykazuje lepšie alebo porovnateľné výsledky než širšie okolie:

- **Okres Spišská Nová Ves:** Kým v roku 2015 obec prevyšovala okresný priemer (15,46 % vs. 14,10 %), v súčasnosti sa situácia otočila. Hoci okres v roku 2022 vykazoval mieru nezamestnanosti 8,71 %, dlhodobo sa obec drží v trendových líniách okresu, čo potvrdzuje silnú previazanosť na tamojších zamestnávateľov.
- Košický kraj: V roku 2024 sa miera nezamestnanosti v Kaľave (6,75 %) takmer úplne zhoduje s priemerom Košického kraja (6,73 %). Obec tak úspešne prekonala obdobie vysokej nezamestnanosti z roku 2015, kedy kraj výrazne prevyšovala.
- **Slovenská republika:** V porovnaní s celoslovenským priemerom (4,96 % v roku 2024) zostáva nezamestnanosť v obci o niečo vyššia. Je však pozoruhodné, že v rokoch 2017 a 2018 bola miera nezamestnanosti v Kaľave dokonca nižšia než celoslovenský priemer, čo svedčí o vysokej miere adaptability obyvateľov v čase ekonomického rastu.

V obci Kaľava je nezamestnanosť z hľadiska pohlavia rozložená takmer rovnomerne s miernou prevahou žien, ktoré tvoria 53 % všetkých uchádzačov. Najkritickejšou skupinou sú ženy v predôchodkovom veku nad 50 rokov, ktoré predstavujú viac ako tretinu celkového počtu evidovaných osôb. Naopak, nulová nezamestnanosť v kategórii 20 – 25 rokov svedčí o vysokej miere adaptability mladých ľudí a ich úspešnom uplatnení na trhu práce. V strednom produktívnom veku medzi 30. a 50. rokom je nezamestnanosť stabilizovaná a rozložená do viacerých ročníkov bez výraznejších výkyvov.

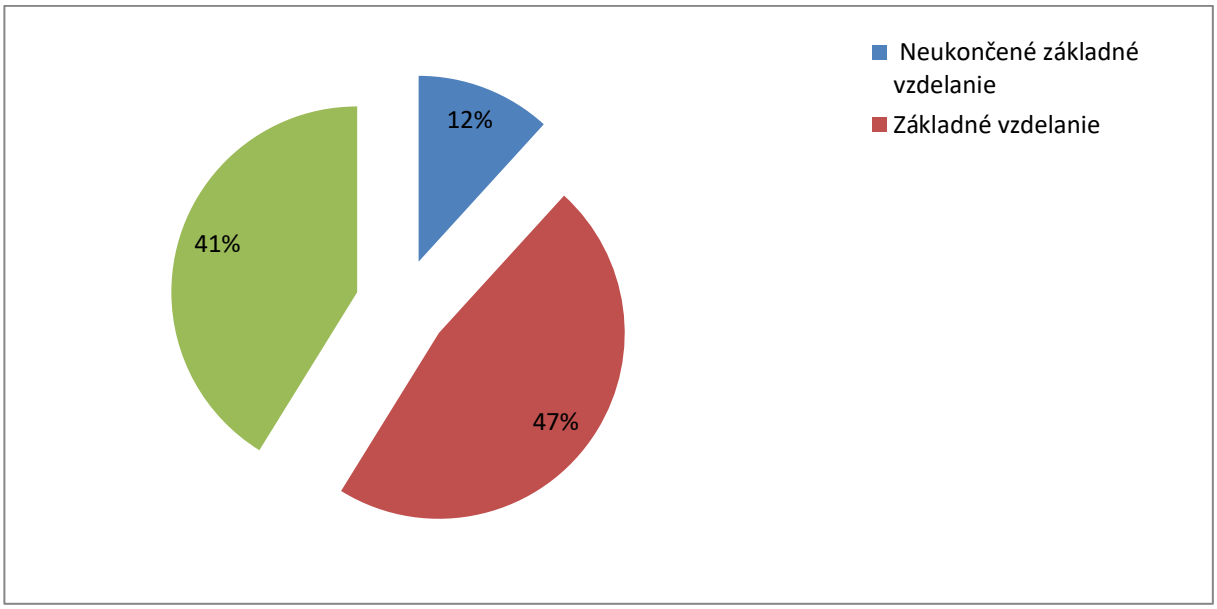
Tabuľka 7: Štruktúra UoZ podľa veku a pohlavia k 31.12.2018

Stav UoZ k 31.12.2025	Muž	Žena	Spolu
>= 15 do < 20 rokov	**1**	**1**	**2**
>= 20 do < 25 rokov	**0**	**0**	**0**
>= 25 do < 30 rokov	**1**	**0**	**1**
>= 30 do < 35 rokov	**1**	**2**	**3**
>= 35 do < 40 rokov	**1**	**0**	**1**
>= 40 do < 45 rokov	**1**	**0**	**1**
>= 45 do < 50 rokov	**2**	**0**	**2**
>= 50 do < 55 rokov	**0**	**3**	**3**
>= 55 do < 60 rokov	**0**	**3**	**3**
>= 60 do	**1**	**0**	**1**

Zdroj: ÚPSVR

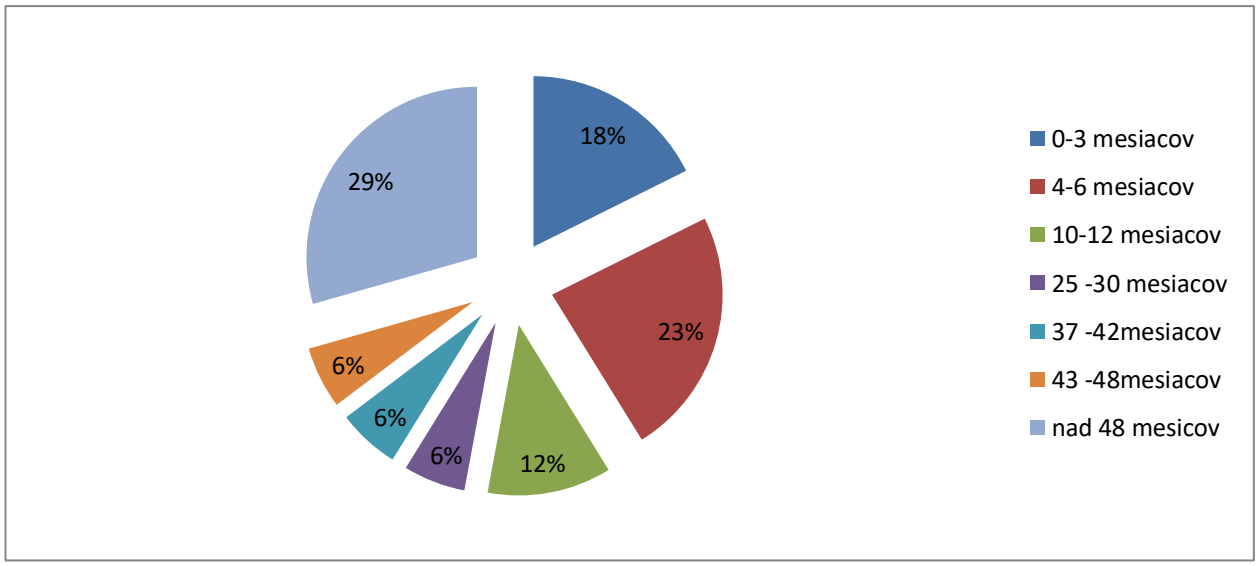
Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa dosiahnutého stupňa vzdelania potvrdzuje priamu úmeru medzi nízkou kvalifikáciou a rizikom nezamestnanosti. V obci Kaľava tvoria k ultimu roku 2025 najpočetnejšiu skupinu nezamestnaných osoby s ukončeným **základným vzdelaním**, ktoré predstavujú až **47 %** (7 UoZ) z celkového počtu.

Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2025

Zdroj: ÚPSVR, vlastné spracovanie

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2025

Zdroj: ÚPSVR, vlastné spracovanie

Analýza dĺžky evidencie uchádzačov o zamestnanie poskytuje dôležitý pohľad na mieru rizika sociálneho vylúčenia v obci. K 31. 12. 2025 vykazuje obec Kaľava relatívne priaznivú dynamiku, kde dominujú krátkodobo nezamestnaní obyvatelia.

Najväčšiu skupinu tvoria osoby evidované v rozsahu 0 až 3 mesiace, čo predstavuje 6 osôb. Tento fakt naznačuje, že v obci dochádza k prirodzenej fluktuácii a väčšina obyvateľov je schopná nájsť si nové uplatnenie v relatívne krátkom čase po strate predchádzajúceho zamestnania. Podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) je v porovnaní s celoslovenským priemerom nízky a stabilizovaný na úrovni približne 20 % (3 osoby). Pre komunitný plán to znamená, že obec netrpí hlbokou chronickou nezamestnanosťou, no práve

pre túto malú skupinu dlhodobo evidovaných je potrebné navrhnúť špecifické motivačné a poradenské aktivity.

Analýza profesijnej štruktúry uchádzačov o zamestnanie k 31. 12. 2025 potvrdzuje absenciu špecializovaných a riadiacich pozícií medzi nezamestnanými obyvateľmi. Aktuálne sa nezamestnaní v obci sústreďujú najmä v kategóriách pomocných prác, remesiel a nekvalifikovaných činností. Výrazný podiel neurčených profesií (vyše 76 %) naznačuje prítomnosť osôb s dlhšou prestávkou v zamestnaní alebo absolventov bez predchádzajúcej praxe. Táto vzdelanostná a profesijná úroveň priamo koreluje s rizikom opakovanej nezamestnanosti pri výkyvoch na trhu práce.

Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2025

Trieda KZAM	**Počet UoZ**	**Podiel v %**
Príslušníci ozbrojených síl	**0**	**0**
Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	**0**	**0**
Špecialisti	**0**	**0**
Technici a odborní pracovníci	**0**	**0**
Administratívni pracovníci	**0**	**0**
Pracovníci v službách a obchode	**0**	**0**
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	**0**	**0**
Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	**2**	**11,76**
Operátori a montéri strojov a zariadení	**0**	**0**
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	**2**	**11,76**
N/A - neurčené	**13**	**76,48**

Zdroj: ÚPSVR, vlastné spracovanie

2.5 Školstvo a zdravotníctvo

V obci Kaľava sa nachádza Materská školou, ktorá sídli na adrese Kaľava 63. Ide o samostatný právny subjekt, jej zriaďovateľom je obec a navštevuje ju cca 14 detí. V roku 2015 bola pozastavená prevádzka Základnej školy z dôvodu poklesu prihlásených žiakov v školskom roku 2015/16 na počet 3. Žiaci plniaci si povinnú školskú dochádzku, navštevujú základnú školu Krompachoch. Najbližšie stredné školy, ktoré môžu študenti z Kaľavy navštevovať, sa nachádzajú najmä v okolitých mestách Krompachy, Spišská Nová Ves a Levoča.

Nakoľko sa v obci žiadne zdravotnícke zariadenie nenachádzajú, za zdravotnou starostlivosťou musia obyvatelia obce dochádzať. Zdravotná starostlivosť občanom je poskytovaná Krompachoch , kde sa nachádzajú najbližšie ambulancie praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti a dorast, stomatologické ambulancia, lekárne, ako i iné špecializované zdravotnícke ambulancie a všeobecná nemocnica. Občania obce využívajú i služby NsP v Levoči a Spišskej Novej Vsi.

3. SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI

Poslaním sociálnych služieb je pomôcť ľuďom udržať si alebo znovu získať svoje miesto v spoločnosti, v komunite, kde žijú. Ich cieľom je zaistiť pomoc a podporu ľuďom, ktorí riešia najrôznejšie problémy z dôvodu nepriaznivej sociálnej situácie, dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, zdravotného postihnutia, či krízovú sociálnu situáciu a nie sú schopní tieto problémy riešiť bez pomoci druhých.

3.1 Verejní poskytovatelia sociálnych služieb

Verejným poskytovateľom sociálnych služieb môže byť obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, vyšší územný celok a právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom.

Podľa § 80 zákona o sociálnych službách sú v pôsobnosti obce nasledujúce aktivity:

- vypracúvať a schvaľovať komunitný plán sociálnych služieb,
- utvárať podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- je správnym orgánom v konaniach o potrebe poskytovania sociálnej služby v zariadení pre seniorov podľa § 35 ods. 1 písm. b), povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73a ods. 9,
- poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie:

  - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľaháreň, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
  - nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
  - opatrovateľskej služby,
  - prepravnej služby,
  - odľahčovacej služby,
  - pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31 zákona,
  - terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,

- poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
- uzatvára zmluvu o poskytovaní sociálnej služby, o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- poskytuje finančný príspevok podľa § 75, § 76, § 78a ods. 7 písm. a) a § 78aa ods. 4,
- kontroluje hospodárenie s finančnými príspevkami, ktoré poskytla,
- ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene k) a kontroluje ich plnenie,
- vedie v informačnom systéme sociálnych služieb evidenciu
- vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
- vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.

Samospráva obce však môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby ako sú vyššie uvedené, príp. môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Obec Kaľava zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Kaľava pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** Túto činnosť obec zabezpečuje v úzkej spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri deťoch, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku. V školskom roku 2025/2026 obec Kaľava vykonáva funkciu osobitného príjemcu pre celkovo 13 detí.

- **donáška obedov seniorom a ŤZP osobám:** pomoc osobám, ktoré si nevedia zabezpečiť obed vlastnou cestou; Ide o službu spojenú s prípravou, výdajom a rozvozom stravy do domácností, ktorú obec na požiadanie zabezpečuje imobilným osobám alebo osobám so zníženou schopnosťou pohybu;

- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v obci túto službu využíva priemerne cca 3 dlhodobo nezamestnaných osôb;

- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti)**:** služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;

- **návšteva jubilantov, posedenia s dôchodcami:** aktivita samosprávy pre seniorov v záujme podpory ich integrácie a aktívnej účasti na živote obce.

3.2 Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb

V Kaľave v čase spracovania tohto Komunitného plánu (zima 2025/2026) nepôsobí žiaden neverejný poskytovateľ sociálnych služieb, ktorý by bol zapísaný v registri poskytovateľov sociálnych služieb Košického samosprávneho kraja. Obyvatelia Kaľavy však v prípade potreby môžu využiť pomoc viacerých neverejných (ako aj verejných) poskytovateľov, ktorí poskytujú sociálne služby rôznou formou (terénnou, ambulantnou, príp. inou) či už na území celého Košického kraja alebo v regióne okresu spišská Nová Ves, príp. iného okresu.

Okrem poskytovania vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, predstavujú veľmi významnú súčasť komunitného rozvoja a začleňovania jedincov do spoločnosti aj rôzne organizácie. Dôležitou súčasťou každodenného života obyvateľov, obzvlášť obyvateľov v riziku sociálneho vylúčenia, sú totižto rôzne sociálne aktivity (ako napr. záujmová činnosť, komunitná činnosť, dobrovoľnícka činnosť, kultúrne, spoločenské a športové akcie a pod.). Týmito sociálnymi aktivitami možno veľmi účinne predchádzať rôznym formám asociálneho správania, ktoré sú častokrát vyvolané napr. veľkým množstvom voľného času, nudou, absenciou povinností, absenciou pocitu spolupatričnosti, pocitom nedocenenia, chudobou, sklonmi k užívaniu návykových látok a pod.

Z tohto hľadiska je pozitívnym momentom skutočnosť, že v obci vyvíjajú sociálne aktivity a spoločenskú činnosť viaceré organizácie – napr. folklórna skupina Kalavčan, miestny

odbor Matice Slovenskej v obci, občianské združenie Slovenský zväz telesne postihnutých Dobrovoľný hasičský zbor v Kaľave a v neposlednom rade i Materská škola. Samozrejme, viacero rôznych kultúrno-spoločenských i športových podujatí počas roka organizuje samotná obec Kaľava v spolupráci s miestnymi subjektmi a dobrovoľníkmi.

3.3 Požiadavky prijímateľov sociálnych služieb

Pre vytvorenie funkčného, širokého a dostupného systému sociálnych služieb pre obyvateľov obce je veľmi dôležitým predpokladom podrobné poznanie potreby týchto služieb. Odhad potreby služieb v obci môžu dopĺňať a upresňovať demografické trendy a vývoj, odhady expertov a predstaviteľov samosprávy a vyjadrenia samotných obyvateľov.
Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby sa obec bude orientovať na:

- účinný, efektívny a komplexný systém poskytovania sociálnych služieb, sociálnej pomoci a podporných služieb z úrovne samosprávy,
- rozšírenie formy sociálnych a podporných služieb podľa konkrétnych požiadaviek obyvateľov našej obce,
- podporu poskytovania existujúcich sociálnych služieb,
- podporu výstavby domov a bytov,
- postupné odstránenie bariér v obci (na verejných priestranstvách, v rámci úradov a inštitúcií, v zariadeniach kultúrneho a spoločenského života),
- elimináciu negatívnych sociálno-patologických javov v dôsledku neefektívneho využívania voľného času,
- zapojenie čo najviac detí do predškolskej výchovy,
- znižovanie počtu žiakov bez ukončeného vzdelania na ZŠ,
- funkčný systém osvety a motivácie pre vzdelanie a pokračovanie v štúdiu,
- zvýšenie zaangažovanosti verejnosti, ale aj ŤZP občanov so zdravotnými obmedzeniami na eliminácii sociálnej vylúčenosti obyvateľov obce z dôvodu zdravotných obmedzení.

Z analýzy požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov obce vyplývajú nasledovné skutočnosti:

Tabuľka 9: Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obce

Cieľová skupina	Druh požadovanej soc. služby[1]	Forma požadovanej soc. služby[2]	Požadovaná soc. Služba je v obci zabezpečená dostatočnou kapacitou (A/N)	Ak sociálna služba nie je zabezpečená, kvantifikácia navýšenia potrebnej kapacity
seniori	C2	terénna	N	1
ŤZP osoby	C2	terénna	N	1
	C3,D1	terénna	N	1
Deti, mládež a rodina	-	-	-	-
Neprispôsobiví občania	A1	terénna	N	1

[1] číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu
[2] jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu

Zdroj: Vlastné spracovanie.

4. STRATÉGIA ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Sociálne služby je nutné poskytovať predovšetkým tým obyvateľom, ktorí sú z rôznych dôvodov znevýhodnení, resp. ohrození sociálnou exklúziou (príp. existuje reálny predpoklad, že takáto situácia u nich nastane). Ide najmä o nasledovné skupiny obyvateľov:

- seniori,
- občania s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom,
- občania ohrození správaním iných fyzických osôb, rodiny so zanedbávanými deťmi, s deťmi s poruchami správania, rodičia, ktorí nezabezpečujú riadnu starostlivosť a výchovu svojich detí,
- občania v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb; resp. pre závislosť od návykových látok nie sú schopní samostatne riešiť svoje problémy,
- dlhodobo nezamestnaní a občania odkázaní na pomoc v hmotnej núdzi,
- neprispôsobiví občania (z dôvodu životných návykov, spôsobu života), zotrvávajúci v lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Po zhrnutí a analýze všetkých relevantných podkladov a po špecifikácii problémov v oblasti sociálnej pomoci a sociálnych služieb, bol proces komunitného plánovania sociálnych služieb z hľadiska strategického plánovania zameraný prioritne na **štyri nosné cieľové skupiny**:

- **Seniori**
- **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**
- **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**
- **Neprispôsobiví občania a iní obyvatelia, ohrození chudobou a sociálnym vylúčením**

4.1 Ciele, priority a opatrenia

Dôležitou súčasťou komunitného plánovania je zadefinovanie konkrétnych opatrení – a to nielen v nadväznosti na zákon o sociálnych službách, ale aj iných opatrení, ktoré dokážu napomáhať cieľovým skupinám v ich sociálnej inklúzii. V procese tvorby komunitného plánu sociálnych služieb sú teda ciele, priority a konkrétne opatrenia špecificky orientované na vyššie uvedené cieľové skupiny. Jednotlivé opatrenia sú koncipované tak, aby ich naplnením došlo k uspokojeniu potrieb v oblasti sociálnych služieb a sociálnej pomoci v širšom kontexte, aby ich mohli využívať všetci obyvatelia obce.

Ciele, priority a opatrenia, zadefinované v záujme rozvoja sociálnych služieb a uvedené v nasledujúcej tabuľke, boli samosprávou obce skoncipované na základe analýzy aktuálnej sociálnej situácie v obci, vykonanej v čase spracovania tohto komunitného plánu. V budúcnosti sa však sociálna situácia v obci môže zmeniť a môže sa stať, že sa zmenia aj požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb. Z tohto dôvodu je potrebné uviesť, že **samospráva našej obce plánuje v budúcnosti v prípade potreby poskytovať, príp. zabezpečovať alebo spolupracovať pri zabezpečovaní aj iných sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách** (teda nielen tých, ktoré sú výslovne uvedené v nasledujúcej tabuľke).

Ďalej považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že obyvatelia našej obce môžu v prípade záujmu a splnenia konkrétnych podmienok využiť služby ktoréhokoľvek poskytovateľa sociálnych služieb na území kraja (príp. iného kraja). Prijímať sociálnu službu teda nemusia len na území našej obce, ale aj na území inej obce/mesta. Z tohto dôvodu je **strategickým záujmom samosprávy obce podľa aktuálnych možností a podmienok podporovať aj tých poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí svoje služby poskytujú našim obyvateľom v inej obci** (bez ohľadu na skutočnosť, či títo poskytovatelia sú v tomto komunitnom pláne konkrétne spomenutí alebo nie – nedokážeme totižto predpovedať, ktorí poskytovatelia budú svoje služby poskytovať našim obyvateľom v budúcnosti).

Okrem opatrení, ktoré sú špecificky orientované na jednotlivé cieľové skupiny (viď nasledujúca tabuľka), si samospráva obce zadefinovala aj spoločné, prierezové opatrenia, ktoré napomáhajú viacerým cieľovým skupinám a zabezpečujú komunitný rozvoj a rozvoj sociálnych služieb.

Ide o nasledovné **prierezové opatrenia**:

- *výkon terénnej sociálnej práce* (poskytovanie služby marginalizovaným skupinám obyvateľov, a to najmä osobám ohrozeným chudobou a sociálnym vylúčením, osobám s nízkym vzdelaním, rodinám s deťmi a pod.)
- *dohľad nad nesvojprávnymi občanmi* (v spolupráci so štátnou správou)
- *pomoc v krízových situáciách* (živelná pohroma, rodinná tragédia a pod.)
- *podpora záujmovej činnosti v obci* (ochotnícke divadlo, krúžková činnosť, klubová činnosť, rôzna iná záujmová činnosť podľa potreby...)
- *výkon inštitútu osobitného príjemcu* (v spolupráci so štátnou správou)

Tabuľka 10 : Ciele, priority a opatrenia stratégie rozvoja

GOBÁLNY CIEĽ Zabezpečiť obyvateľom obce kvalitné sociálne služby s orientáciou na ich potreby a preferencie							
Cieľová skupina	Priority	Opatrenia	Opatrenia podľa zákona o sociálnych službách (A/N)	Druh soc. služby[1]	Forma soc. služby[2]	Kvantifikácia potrebnej kapacity soc. služby[3]	Presonálne, prevádzkové a finančné podmienky
Seniori	Integrácia a aktívna účasť na živote v obci	1.1 Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	N				Obec, poskytovatelia, rozpočet obce
	Starostlivosť o človeka	1.2 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	C2	Terénna	Podľa potreby	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce
	Bezbariérovosť a dostupnosť	1.3 Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	N				Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, VÚC a SR, EŠIF
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	1.4 Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	N				Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, sponzorské dary
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	1.5 Podpora psychohygieny seniorov a zvyšovanie pocitu užitočnosti posilňovaním dobrovoľníckej činnosti (napr. pri výsadbe kvetín, spoluprácou pri vedení krúžkov a pod.)	N				Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, sponzorské dary

[1] podľa zákona o sociálnych službách (číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)
[2] podľa zákona o sociálnych službách (jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)
[3] ak zadefinované opatrenie predstavuje sociálnu službu podľa zákona o sociálnych službách, je k tejto službe kvantifikovaná aj potrebná kapacita pre obec v čase schvaľovania tohto komunitného plánu; ak ide o sociálnu službu v zariadení, v kolónke je uvedený počet potrebných miest v tomto zariadení

	Starostlivosť o človeka	1.6 Poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	N				Obec, rozpočet obce
	Bezpečnosť	1.7 Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	N				Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, sponzorské dary

Cieľová skupina	Priority	Opatrenia	Opatrenia podľa zákona o sociálnych službách (A/N)	Druh soc. Služby[1]	Forma soc. Služby[2]	Kvantifikácia potrebnej kapacity soc. Služby[3]	Presonálne, prevádzkové a finančné podmienky
Ťažko zdravotne postihnutý občania a občania so zdravotnými obmedzeniami	Integrácia do spoločenského a pracovného života	2.1. podpora a zriaďovanie chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	N				Obec, zamestnávatelia, SR
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	2.2. zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	N				Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, VÚC a EŠIF
	Bezbariérovosť a dostupnosť	2.3. zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	N				Obec, poskytovatelia, rozpočet obce,
	Starostlivosť o človeka	2.4 podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	C2	terénna	Podľa potreby	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce,
	Starostlivosť o človeka	2.5 na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb , ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	A	C3, D1..	Podľa potreby	Podľa potreby	Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, VÚC a EŠIF

Cieľová skupina	Priority	Opatrenia	Opatrenia podľa zákona o sociálnych službách (A/N)	Druh soc. Služby[1]	Forma soc. Služby[2]	Kvantifikácia potrebnej kapacity soc. Služby[3]	Presonálne, prevádzkové a finančné podmienky
Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho výlúčenia	Zdravé trávenie voľného času	3.1 Skvalitnenie športovísk v obci	N				Obec, rozpočet obce, VÚC a EŠIF
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	3.2 organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	N				Obec, poskytovatelia, rozpočet obce, VÚC a EŠIF
	Integrácia a aktívna účasť na živote obce	3.3 podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	N				Obec, rozpočet obce

Cieľová skupina	Priority	Opatrenia	Opatrenia podľa zákona o sociálnych službách (A/N)	Druh soc. Služby[1]	Forma soc. Služby[2]	Kvantifikácia potrebnej kapacity soc. Služby[3]	Personálne, prevádzkové a finančné podmienky
Neprispôsobiví občania a iní obyvatelia, ohrození chodobou a soc. vylúčením	Lepšie vzdelanie a uplatnenie na trhu práce	4.1 realizácia celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia)	N				Obec, poskytovatelia, SR a EŠIF
	Integrácia do spoločenského a pracovného života	4.2 realizácia základného sociálneho poradenstva	N				Obec, poskytovatelia, SR a EŠIF
	Integrácia do spoločenského a pracovného života	4.3 zapájanie sa do projektov menších služieb a ďalších nástrojov AOTP	N				Obec, poskytovatelia, SR a EŠIF
	Integrácia do spoločenského a pracovného života	4.4 podpora sociálne odkázaných osôb a rodín	N				Obec, poskytovatelia, SR a EŠIF
	Integrácia do spoločenského a pracovného	4.5 Výkon terénnej sociálnej služby krízovej intervencie (TSP)	A	A1	terénna	1	Obec, poskytovatelia, SR a EŠIF

	života						

[1] podľa zákona o sociálnych službách (číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)
[2] podľa zákona o sociálnych službách (jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)
[3] ak zadefinované opatrenie predstavuje sociálnu službu podľa zákona o sociálnych službách, je k tejto službe kvantifikovaná aj potrebná kapacita pre obec v čase schvaľovania tohto komunitného plánu; ak ide o sociálnu službu v zariadení, v kolónke je uvedený počet potrebných miest v tomto zariadení

5. IMPLEMENTÁCIA KOMUNITNÉHO PLÁNU

Mimoriadne dôležitým bodom v záujme efektívneho naplňovania zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení komunitného plánu je dôraz na vhodné nastavenie jeho implementácie. Okrem časového rozvrhnutia jednotlivých aktivít je potrebné mať na zreteli aj možné zmeny realizačných podmienok v blízkej budúcnosti – či už z legislatívneho hľadiska alebo z hľadiska finančných, materiálnych, personálnych, príp. iných zdrojov. V záujme úspešnej implementácie komunitného plánu je nevyhnutné neustále monitorovanie týchto realizačných podmienok, monitorovanie potrieb prijímateľov sociálnych služieb a taktiež priebežné monitorovanie a vyhodnocovanie samotného dokumentu.

5.1 Harmonogram realizácie opatrení

Zadefinované opatrenia plánuje samospráva obce realizovať podľa nasledovného harmonogramu:

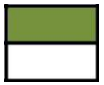
Tabuľka 11: Harmonogram realizácie opatrení s určením kapacity sociálnych služieb

Opatrenia			Rok plánovanej realizácia											
			2026		2027		2028		2029		2030		2031	
Číslo	Názov	Opat. Podľa zákona o soc. Službách (A/N)[1]	EK[2]	PN[3]	EK2	PN[3]	EK[2]	PN[3]	EK[2]	PN[3]	EK2	PN[3]	EK[2]	PN[3]
Cieľová skupina: Seniori														
1.1	Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2	Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3	Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.4	Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.5	Podpora psychohygieny seniorov a zvyšovanie pocitu užitočnosti posilnením dobrovoľníckej činnosti (napr. pri výsadbe kvetín, spoluprácou pri vedení krúžkov a pod.)	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.6	Poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.7	Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Cieľová skupina: Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami														
2.1	Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2	Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.3	Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.4	Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5	Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Cieľová skupina: Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia														
3.1	Skvalitnenie športovísk v obci	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2	Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre deti, mládež a rodiny	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3	Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cieľová skupina: Iné osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením														
4.1	Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2	Realizácia základného sociálneho poradenstva	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

4.3	Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4.4	Podpora sociálne odkázaných osôb	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.5	Výkon terénnej sociálnej služby krízovej intervencie (TSP)	A	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1

Vysvetlivky

Opatrenie sa v danom roku PLÁNUJE realizovať
Opatrenie sa v danom roku realizovať NEPLÁNUJE

[1] ak je dané opatrenie zadefinované podľa zákona o sociálnych službách, je pri ňom v príslušnom roku, kedy sa toto opatrenie plánuje realizovať, určená aj kapacita (EK aj PN)
[2] EK – existujúca kapacita v danom roku
[3] PN – potreba navýšenia kapacity v danom roku

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Realizačné podmienky

Personálne, prevádzkové, organizačné a finančné podmienky nevyhnutné pre realizáciu stanovených opatrení budú závisieť od vývoja spoločenskej situácie, potrieb prijímateľov sociálnych služieb, legislatívnych zmien a nastavenia spôsobu financovania sociálnych služieb v spoločnosti. Sociálne služby budú kvantitatívne a kvalitatívne zabezpečované zo súčasných a budúcich zdrojov ich poskytovateľov. Poskytovatelia sociálnych služieb budú na zabezpečenie realizácie stanovených opatrení využívať najmä nasledovné finančné zdroje:

- Rozpočet poskytovateľov sociálnych služieb
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
  -príspevky na financovanie sociálnych služieb
  -dotácie na rozvoj sociálnych služieb

- Vyšší územný celok
  -príspevky na financovanie sociálnych služieb
  -dotačná schéma

- Iné zdroje – grantové národné a nadnárodné programy, štrukturálne fondy, sponzorské dary a pod.

V nasledujúcej tabuľke sú určené **predpokladané finančné zdroje z rozpočtu obce, potrebné na realizáciu jednotlivých opatrení** (v prípade opatrení, zadefinovaných podľa zákona o sociálnych službách, je v tabuľke uvedený odhad predpokladanej výšky zdrojov z rozpočtu obce, potrebných na spolufinancovanie potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení).

Tabuľka 12: Predpokladané finančné náklady obce na realizáciu jednotlivých opatrení

Opatrenia		**Predpokladané finančné náklady (€)**						**Náklady spolu**
		2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	
Cieľová skupina: **Seniori**								
1.1	Podpora sociálnych kontaktov realizáciou kultúrno-spoločenských podujatí pre seniorov a oceňovaním jubilantov	1200	1200	1200	1200	1200	1200	7200
1.2	Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	0	0	0	0	0	0	0
1.3	Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	0	400	0	0	0	0	400
1.4	Realizácia zájazdov a výletov pre seniorov	200	200	200	200	200	200	1200
1.5	Podpora psychohygieny seniorov a zvyšovanie pocitu užitočnosti posilnením dobrovoľníckej činnosti (napr. pri výsadbe kvetín, spoluprácou pri vedení krúžkov a pod.)	50	50	50	50	50	50	300
1.6	Poskytovanie služby donášky obedov do domácnosti seniorom a ŤZP osobám	150	150	150	150	150	150	900
1.7	Realizácia osvetových informačných kampaní na zabránenie zneužívania seniorov		40		40		40	120
							Cieľová skupina spolu:	10120

Cieľová skupina: **Ťažko zdravotne postihnutí občania a občania so zdravotnými obmedzeniami**								
2.1	Podpora zriaďovania chránených dielní a chránených pracovísk na území obce	500	500	500	500	500	500	3000
2.2	Zabezpečenie vhodných a dostupných priestorov na klubovú činnosť pre seniorov a ŤZP občanov	500	500	300	0	0	0	1300
2.3	Zlepšenie bezbariérového prístupu do budov a na verejných priestranstvách	0	500	0	0	0	0	500
2.4	Podpora poskytovania opatrovateľskej služby v domácnosti v prípade potreby	0	0	0	0	0	0	0
2.5	Na základe záujmu zriaďovanie a zabezpečovanie služieb, ktoré absentujú (napr. prepravná služba a pod.)	300	300	300	300	300	300	1800
							Cieľová skupina spolu:	6600
Cieľová skupina: **Deti, mládež a rodina v riziku sociálneho vylúčenia**								
3.1	Skvalitnenie športovísk v obci	1500	1000	0	0	0	0	2500
3.2	Organizácia kultúrno-spoločenských podujatí pre	1000	1000	1000	1000	1000	1000	6000

	deti, mládež a rodiny							
3.3	Podpora činnosti organizácií a inštitúcií, ktorých cieľovou skupinou sú deti a mládež	500	500	500	500	500	500	3000
							Cieľová skupina spolu:	11500
Cieľová skupina: **Iné osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením**								
4.1	Podpora celoživotného vzdelávania (rekvalifikačné kurzy, školenia...)	30	30	30	30	30	30	180
4.2	Realizácia základného sociálneho poradenstva	0	0	0	0	0	0	0
4.3	Zapájanie sa do projektov menších obecných služieb a ďalších nástrojov AOTP	1500	1500	1500	1000	1000	1000	6500
4.4	Podpora sociálne odkázaných osôb a rodín	0	0	0	0	0	0	0
4.5								
							Cieľová skupina spolu:	6680
							Všetky opatrenia spolu:	34900

V nasledujúcej tabuľke je uvedená **predpokladaná výška finančných zdrojov z rozpočtu obce na spolufinancovanie** potrebnej kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb v jednotlivých rokoch **podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb**. Tabuľka sa týka len sociálnych služieb podľa zákona o sociálnych službách.

Tabuľka 13: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb

Poskytovateľ	**Druh soc. služby1**	**Forma soc. služby2**	**Existujúca kapacita**	**Počet prijímateľov soc. služby v súčasnosti**	**Príspevok obce na financovanie / spolufinancovanie soc. služby**		2026	2027	2028	2029	2030	2031
					Prispieva obec na túto soc. službu (A/N)?	**Ak áno, výška ročného príspevku (€)**						
Obec v súčasnosti neprispieva žiadnemu poskytovateľovi sociálnych služieb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

[1] podľa zákona o sociálnych službách (číslovanie druhov sociálnych služieb je uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)
[2] podľa zákona o sociálnych službách (jednotlivé formy sociálnych služieb sú uvedené v podkapitole „1.7 Druhy a formy sociálnych služieb“ tohto komunitného plánu)
Zdroj: vlastné spracovanie

5.3 Monitoring plnenia a spôsob vyhodnocovania komunitného plánu

Komunitné plánovanie vyžaduje účasť všetkých zainteresovaných strán, preto budú monitorované a iniciované všetky priebežné návrhy, podnety a pripomienky v oblasti napĺňania stanovených cieľov. K efektivite implementácie komunitného plánu sociálnych služieb nevyhnutne patrí aj vybudovanie systému kontroly, monitorovania a aktualizácie dokumentu.

Z tohto dôvodu bude samospráva obce v stanovených časových intervaloch pravidelne kontrolovať stav realizácie jednotlivých aktivít v rámci definovaných opatrení. Výstupy spracované vo forme monitorovacej správy budú predkladané v pravidelných intervaloch (1x ročne) na rokovanie obecného zastupiteľstva, ktoré ich posúdi, prípadne navrhne zmeny opatrení. Zmeny v komunitnom pláne budú podliehať schvaľovaniu v obecnom zastupiteľstve.

ZÁVER

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na pomoc ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii s cieľom umožniť im zapojiť sa do bežného života v spoločnosti a ochrániť ich pred sociálnym vylúčením. Úlohou a cieľom samosprávy je vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život a postupne zlepšovať životné, pracovné a sociálne potreby obyvateľov obce.

Tento komunitný plán sociálnych služieb predstavuje strednodobý plánovací dokument, zameraný na postupný rozvoj sociálnych služieb v obci. Analyzuje stav a úroveň sociálnych služieb poskytovaných obyvateľom obce, hodnotí potreby občanov odkázaných na sociálne služby a navrhuje ciele a opatrenia pre ďalší rozvoj a skvalitnenie poskytovaných služieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený a živý materiál, ktorý bude reagovať na zmeny a potreby celej komunity v obci, na meniace sa legislatívne, materiálne, finančné a personálne prostredie. Z tohto dôvodu bude priebežne vyhodnocovaný a v prípade potreby aktualizovaný. Navrhované zmeny a úpravy dokumentu vstúpia do platnosti po schválení obecným zastupiteľstvom.

TABUĽKY A GRAFY

Tabuľky

Tabuľka 1: *Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva k 31.12 daného roka* 12
Tabuľka 2: *Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva*.....14
Tabuľka 3: *Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín*.....14
Tabuľka 4: *Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania*.....15
Tabuľka 5: *Štruktúra obyvateľov podľa národnosti*.....15
Tabuľka 6: *Vývoj nezamestnanosti v obci -Evidovaní uchádzači o zamestnanie* 16
Tabuľka 7: *Štruktúra UoZ podľa veku a pohlavia k 31.12.2018*.....16
Tabuľka 8: *Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2025*.....18
Tabuľka 9: *Požiadavky prijímateľov soc. služieb a iných obyvateľov na území obcE* 21
Tabuľka 10: *Ciele, priority a opatrenia stratégie rozvoja*.....24
Tabuľka 11*: Harmonogram realizácie opatrení s určením kapacity sociálnych služieb* 28
Tabuľka 12*: Predpokladané finančné náklady obce na realizáciu jednotlivých opatrení* 31
Tabuľka 13*: Predpokladané finančné náklady obce na spolufinancovanie sociálnych služieb podľa konkrétnych poskytovateľov sociálnych služieb*.....34

Grafy

Graf 1: *Vývoj počtu obyvateľov obce Kaľava*.....9
Graf 2: *Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva* 9
Graf 3: *Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 1993-2024*.....10
Graf 4: *Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024*.....10
Graf 5: *Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024* 11
Graf 6: *Veková štruktúra obyvateľstva k. 31.12.2024* 13
Graf 7: *Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024*.....17
Graf 8: *Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2025*.....17

ZDROJ

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2021): Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030
PHSR obce Kaľava
Register poskytovateľov sociálnych služieb v Košickom samosprávnom kraji.
Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza DATAcube
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
www.kalava.sk

ZOZNAM SKRATIEK

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej	SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	TP	Terénny pracovník
KPSS	Komunitný plán sociálnych služieb	TSP	Terénna sociálna práca Terénny sociálny pracovník
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ŤZP	Ťažko zdravotne postihnutý

MRK	Marginalizovaná rómska komunita	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MŠ	Materská škola	ÚPSVR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
NPRSS	Národné priority rozvoja sociálnych služieb	VÚC	Vyšší územný celok
KSK	Košický samosprávny kraj	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie